

ANO DROŠĪBAS PADOMES PRAKSE VALSTU ATBILDĪBAS GAISMĀ (1945–1975)

PRACTICE OF UN SECURITY COUNCIL IN LIGHT OF STATE RESPONSIBILITY (1945–1975)

Ieva Miļūna, Mg. sc. soc., LL. M.

Rīgas Juridiskās augstskolas lektore

Summary

This article examines the practice of the UN Security Council in the years 1945 to 1975 in light of state responsibility law. The author assesses the political organ's practice in light of the main elements of state responsibility – breach of an international obligation, attribution of a conduct to a state, circumstances precluding wrongfulness and reparation. The author concludes that the UN Security Council's determinations regarding situations Indonesia, India-Pakistan, North Korea, Middle East, South Africa, Cyprus and Southern Rhodesia comprise these elements. The author also comes to a conclusion that the political organ develops its own regime of political responsibility comprising such elements as political prevention, political restitution and condemnation.

Atslēgvārdi: ANO Drošības padome, valstu atbildība, politiskā restitūcija, politiskā prevencija, *jus cogens*.

Keywords: UN Security Council, state responsibility, political restitution, political prevention, *jus cogens*.

Ievads

Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) Drošības padome savā praksē lemj par valstu politisko un juridisko atbildību. Galvenie valstu atbildības tiesību mērķi, tādi kā 1) pārtraukt starptautisko pārkāpumu; 2) sniegt reparācijas; 3) novērst līdzīgus pārkāpumus nākotnē; 4) īstenot tiesiskumu,¹ ir tieši piemērojami ANO Drošības padomes darbībai. Valstu atbildības un ANO Drošības padomes režīma mērķi ir līdzīgi un salīdzināmi. Tādējādi ir svarīgi izvērtēt apmēru, līdz kuram šī politiskā orgāna prakse iemieso valstu atbildības tiesības, lai indivīdi, valstis, starptautiskās organizācijas un institūcijas varētu atsaukties uz ANO Drošības padomes praksi kā juridiski saistošu instrumentu. Minētais ir tieši attiecināms uz Latviju kā valsti, kura savos argumentos un praksē drīkstēs izmantot ANO Drošības padomes rezolūcijas kā valstu atbildības tiesības saturošu avotu.

¹ Autore piezīmes no profesora Andrē Nolkampera (*André Nollkaemper*) kursa "Valstu atbildība starptautiskajās tiesībās" Amsterdamas Universitātē 2006.–2007. mācību gadā. No autore personīgā arhīva.

Šajā rakstā autore vērtēs ANO Drošības padomes prakses galvenos dienaskārtības jautājumus no 1945. līdz 1975. gadam. Autore vērtēs šī politiskā orgāna praksi tādu valstu atbildības tiesību jēdzienu kā starptautisko tiesību pārkāpums, pārkāpuma piedēvējamība valstij, apstākļi, kas izslēdz valsts atbildību, pienākums pārtraukt starptautiski prettiesisko darbību, reparācijas, pretpasākumi gaismā.

1. Indonēzijas jautājums, 1947–1949

Sakarā ar izcēlušos karadarbību starp Nīderlandi un Indonēziju autore ANO Drošības padomes rezolūcijās ir identificējusi galvenos valstu atbildības tiesību elementus – starptautisko tiesību pārkāpums² un pārkāpuma piedēvējamība valstīm.³ Politiskais orgāns valstīm ir uzlicis par pienākumu nekavējoties pārtraukt karadarbību,⁴ kas valstu atbildības tiesību izpratnē nozīmē pārtraukt starptautiski prettiesisko darbību. ANO Drošības padome ir nostiprinājusi arī restitūcijas pienākumu, uzdodot par pienākumu atbrīvot Indonēzijas Republikas prezidentu un citus politiski ieslodzītos.⁵

Tāču, neskatoties uz valstu juridisko atbildību, ar rezolūciju 31(1947) ANO Drošības padome nolemj pusēm piedāvāt labos pakalpojumus kā strīdu risināšanas metodi,⁶ kas nozīmē, ka ir atklāts jautājums par juridiskās atbildības īstenošanas efektivitāti. ANO Drošības padome ir arī aicinājusi pusēm strīdu risināt arbitrāžā vai citiem mierīgiem līdzekļiem.⁷ Autore minētos pasākumus vērtē kā politiskās restitūcijas pienākumus, kur minētais politiskais orgāns dod savas politiskās norādes par strīda risināšanu. Uz tās lomu politiskajā restitūcijā ir norādījusi arī pati ANO Drošības padome.⁸

2. Indijas–Pakistānas jautājums, 1948–

ANO Drošības padome ir iejaukusies Indijas un Pakistānas konfliktā sakarā ar abu valstu darbībām konflikta reģionā – Džammā un Kašmīrā. Ar rezolūciju 47(1948) politiskais orgāns identificē tādas valstu atbildības tiesību elementus kā starptautisko tiesību pārkāpums, pārkāpuma piedēvējamība valstīm, kā arī juridiskās restitūcijas pienākums.⁹

² ANO Drošības padomes 01.08.1947. rezolūcija 27(1947). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/27\(1947\)](https://undocs.org/S/RES/27(1947)) [aplūkota 14.02.2021.].

³ Turpat.

⁴ Turpat.

⁵ ANO Drošības padomes 24.12.1948. rezolūcija 63(1948). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/63\(1948\)](https://undocs.org/S/RES/63(1948)) [aplūkota 14.02.2021.].

⁶ ANO Drošības padomes 25.08.1947. rezolūcija 31(1947). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/31\(1947\)](https://undocs.org/S/RES/31(1947)) [aplūkota 14.02.2021.].

⁷ ANO Drošības padomes 01.08.1947. rezolūcija 27(1947). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/27\(1947\)](https://undocs.org/S/RES/27(1947)) [aplūkota 14.02.2021.].

⁸ To Rebuild Lives, Suffering Must Be Acknowledged, 'Justice Done', Human Rights High Commissioner Says, as Security Council Takes Up Transitional Justice, Meeting coverage, UN Security Council 8723rd meeting, 13 February 2020. Pieejams: <https://www.un.org/press/en/2020/sc14109.doc.htm> [aplūkots 09.04.2021.].

⁹ ANO Drošības padomes 21.04.1948. rezolūcija 47(1948). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/47\(1948\)](https://undocs.org/S/RES/47(1948)) [aplūkota 14.02.2021.].

Neraugoties uz visaptverošu valstu atbildības tiesību elementu klātesamību minētā konflikta risināšanā, ANO Drošības padome ir uzlikusi valstīm arī politiskos pienākumus. Politiskās restitūcijas pienākums ir noteikts, kad Indijai tiek uzlikts par pienākumu nodrošināt tautas nobalsošanu Džammas un Kašmiras reģionā, lai izlemtu, vai reģions pievienotos Indijai vai Pakistānai.¹⁰ Šādi politiskie pasākumi ir bijuši nepieciešami, lai atrisinātu situāciju politiski, jo nav pastāvējušas citas iespējas.¹¹ Tādējādi paralēli juridiskajiem pienākumiem ANO Drošības padome ievieš valstu atbildības politisko režīmu.

3. Ziemeļkoreja, 1950–

Ar rezolūciju 82(1950) ANO Drošības padome norāda, ka ir noticis bruņots Ziemeļkorejas uzbrukums Korejas Republikai,¹² kas valstu atbildības tiesību izpratnē nozīmē, ka ir konstatēts starptautisko tiesību pārkāpums un tā piedēvējama valstij. Šā konflikta aspektā politiskais orgāns visvairāk runā tieši valstu atbildības tiesību jēdzienos, izslēgdams izteikti politiskus nolēmumus. ANO Drošības padome ir uzlikusi par pienākumu pārtraukt starptautiski prettiesisko darbību, kā arī pienākumu īstenot restitūciju.¹³ Papildus ANO Drošības padome ir uzlikusi ANO dalībvalstīm par pienākumu atteikties sniegt palīdzību Ziemeļkorejai.¹⁴ Saskaņā ar valstu atbildības tiesību principiem tā ir norma, kas nostiprināta *Normu par valstu atbildību par starptautiski prettiesiskām darbībām*¹⁵ 41. pantā attiecībā uz atbildības pienākumiem *jus cogens* normu pārkāpumu gadījumos. Tādējādi šajā gadījumā ANO Drošības padome ir bijusi vienota par to, ka konkrētajam gadījumam ir piemērojamas tieši valstu atbildības tiesību normas.

4. Tuvie Austrumi, 1948–

Starptautiskā miera un drošības situācija Tuvajos Austrumos ir komplicēta un risinās līdz šai dienai. Pēc 1947. gada ANO Sadalīšanas plāna Palestīnas teritorijās notiek “nemieri”, kā to definē ANO Drošības padome.¹⁶ Šajā laikā pieņemtajās rezolūcijās ANO Drošības padome uzsver starptautiskā pārkāpuma pārtraukšanas pienākumu. Tas tiek darīts, kad politiskais orgāns aicina pārtraukt militāras darbības, vardarbību, terorismu.¹⁷ Politiskais orgāns īpaši detalizēti analizē arī tādu

¹⁰ ANO Drošības padomes 21.04.1948. rezolūcija 47(1948). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/47\(1948\)](https://undocs.org/S/RES/47(1948)) [aplūkots 14.02.2021.].

¹¹ Roy-Chaudhury R. The Security Council and the India-Pakistan Wars. In: Lowe V. et al. (eds.). The United Nations Security Council and War. Oxford: Oxford University Press, 2008, pp. 329–330.

¹² ANO Drošības padomes 25.06.1950. rezolūcija 82(1950). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/82\(1950\)](https://undocs.org/S/RES/82(1950)) [aplūkots 14.02.2021.].

¹³ Turpat.

¹⁴ Turpat.

¹⁵ Articles on the Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts. Pieejams: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_6_2001.pdf [aplūkots 14.02.2021.].

¹⁶ ANO Drošības padomes 05.03.1948. rezolūcija 42(1948). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/42\(1948\)](https://undocs.org/S/RES/42(1948)) [aplūkots 14.02.2021.].

¹⁷ ANO Drošības padomes 17.04.1948. rezolūcija 46(1948). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/46\(1948\)](https://undocs.org/S/RES/46(1948)) [aplūkots 14.02.2021.].

valstu atbildības tiesību elementu kā pārkāpuma piedēvējamība valstij.¹⁸ Taču ANO dalībvalstīm tiek uzlikti arī politiskās atbildības prevencijas pienākumi, proti, tādi kā pienākums Lielbritānijai kā mandāta turētājai uzraudzīt mieru Palestīnā¹⁹ un visām valdībām un varas iestādēm atturēties no jebkādam naidīgām militārām darbībām Palestīnā.²⁰ Šā laika rezolūcijās īpaši izceļama gan juridiskās, gan politiskās prevencijas loma (proti, pārtraukt jebkuru militāru darbību vai vardarbību), kas sakrīt ar ANO Drošības padomes funkciju – uzturēt starptautisko mieru un drošību.

Valstu atbildības tiesību kontekstā īpaši izceļama ir ANO Drošības padomes rezolūcija 95(1951),²¹ kas risina situāciju, kad Ēģipte iejaucās starptautiskajā kuģu satiksmē Suecas kanālā. Politiskais orgāns norāda uz starptautisko pienākumu pārkāpumu.²² ANO Drošības padome arī norāda uz tādiem valstu atbildības tiesību elementiem kā apstākļi, kas izslēdz atbildību, proti, uz paš aizsardzību un pretpasākumiem.²³ Minētais ir piemērs tam, kā valstu atbildība ir juridiski īstenojama, taču starptautiskajā sabiedrībā tajā laikā radās zināma vilšanās, jo ANO Drošības padome šo praksi neturpināja.²⁴

Sakarā ar Izraēlas militārajām darbībām pret tās kaimiņvalstīm un atsevišķos gadījumos šo valstu atbildes reakcijām ANO Drošības padome, izsakoties valstu atbildības tiesību jēdzienos, faktiski ir konstatējusi starptautiski prettiesiskas darbības, kuras ietver starptautisko tiesību pārkāpumu un pārkāpuma piedēvējamību valstij. To ataino rezolūcijas par situācijām Ēģiptē,²⁵ Sīrijā,²⁶ Jordānā²⁷ un Libānā.²⁸ Politiskais orgāns ir arī risinājis jautājumu par pienākumu pārtraukt starptautiski prettiesiskās darbības.²⁹ Vienlaikus ANO Drošības padome daudzkārt ir lietojusi savu nosodījumu par politisku līdzekli valstu atbildības īstenošanai. Pēc autore domām, šajos gadījumos juridiskais un politiskais valstu atbildības režīms viens otru papildina, jo politiskā nosodījuma gadījumos ANO Drošības padome lielākoties atsaucas uz starptautisko tiesību pārkāpuma nepieļaujamību.

Arī sakarā ar Sešu dienu karu Tuvajos Austrumos 1967. gadā ANO Drošības padome ir pieņēmusi virkni rezolūciju, kurās valstu atbildības tiesību jēdzieni mijas ar politiskā orgāna veidotiem politiskās atbildības principiem. Tā, piemēram,

¹⁸ ANO Drošības padomes 19.08.1948. rezolūcija 56(1948). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/56\(1948\)](https://undocs.org/S/RES/56(1948)) [aplūkota 14.02.2021.].

¹⁹ ANO Drošības padomes 17.04.1948. rezolūcija 46(1948). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/46\(1948\)](https://undocs.org/S/RES/46(1948)) [aplūkota 14.02.2021.].

²⁰ ANO Drošības padomes 22.05.1948. rezolūcija 49(1948). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/49\(1948\)](https://undocs.org/S/RES/49(1948)) [aplūkota 14.02.2021.].

²¹ ANO Drošības padomes 01.09.1951. rezolūcija 95(1951). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/95\(1951\)](https://undocs.org/S/RES/95(1951)) [aplūkota 14.02.2021.].

²² Turpat.

²³ Turpat.

²⁴ Louis WM. R. The Suez Crisis and the British Dilemma at the United Nations. In: Lowe V. et al. (eds.). The United Nations Security Council and War. Oxford: Oxford University Press, 2008, p. 281.

²⁵ ANO Drošības padomes 29.03.1955. rezolūcija 106(1955). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/106\(1955\)](https://undocs.org/S/RES/106(1955)) [aplūkota 14.02.2021.].

²⁶ ANO Drošības padomes 19.01.1956. rezolūcija 111(1956). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/111\(1956\)](https://undocs.org/S/RES/111(1956)) [aplūkota 14.02.2021.].

²⁷ ANO Drošības padomes 22.11.1966. rezolūcija 228(1966). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/228\(1966\)](https://undocs.org/S/RES/228(1966)) [aplūkota 14.02.2021.].

²⁸ ANO Drošības padomes 31.12.1968. rezolūcija 262(1968). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/262\(1968\)](https://undocs.org/S/RES/262(1968)) [aplūkota 14.02.2021.].

²⁹ ANO Drošības padomes 24.11.1953. rezolūcija 101(1953). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/101\(1953\)](https://undocs.org/S/RES/101(1953)) [aplūkota 14.02.2021.].

ANO Drošības padome ir izteikusi pieprasījumu visām pusēm pārtraukt starptautiski prettiesiskās darbības.³⁰ Politiskais orgāns ir izteicis nosodījumu pamiera pārkāpumam,³¹ tādējādi veidojot savu politiskās atbildības režīmu. Juridiski pusēm tiek uzlikts restitūcijas pienākums.³² ANO Drošības padome noslēdzoši ir izteikusi tādas politiskās restitūcijas pienākumus kā pienākums atgriezties pamiera pozīcijās,³³ pienākums ievērot pamiera rezolūcijas,³⁴ pienākums Izraēlai nepārkāpt politiskā orgāna rezolūcijas³⁵ un pienākums neapdraudēt sarunas, kas vērstas uz to, lai panāktu taisnīgu un ilgstošu mieru Tuvajos Austrumos.³⁶ Taču, neraugoties uz šķietami saskanīgo ANO Drošības padomes juridisko un politisko režīmu, attiecībā uz Sešu dienu kara sekām pastāvēja nepieciešamība pēc ANO Ģenerālās asamblejas iejaukšanās ārkārtas sesijā, jo Izraēla neievēroja pamieru.³⁷ Tādējādi ir zīmīgi ievērot, ka juridiskās atbildības režīms nevar iztikt bez ANO orgānu politiskās iejaukšanās.

5. Dienvidāfrikas apartheīda politika, 1960

Risinot ar Dienvidāfrikas apartheīda politiku saistītos jautājumus, ANO Drošības padome savās rezolūcijās ir norādījusi uz starptautisko tiesību pienākuma pārkāpumu.³⁸ Tā ir uzlikusi par pienākumu Dienvidāfrikai pārtraukt starptautiski prettiesiskās darbības,³⁹ kā arī pienākumu īstenot restitūciju.⁴⁰ Kā nozīmīgs ANO Drošības padomes solis vērtējams visām valstīm uzliktais pienākums nesniegt palīdzību valstij, kas izdarījusi *jus cogens* normu (apartheīda) pārkāpumu.⁴¹

Apartheīda apturēšana Dienvidāfrikā ANO ietvaros tiek vērtēta kā ievērojams sasniegums.⁴² Minētā ANO Drošības padomes prakse atspoguļo politiskā orgāna *consensus* attiecībā uz to, ka par konkrētu *jus cogens* normu pārkāpumu ir konstatējama un iestājusies valsts atbildība juridiskā izpratnē.

³⁰ ANO Drošības padomes 06.06.1967. rezolūcija 233(1967). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/233\(1967\)](https://undocs.org/S/RES/233(1967)) [aplūkota 14.02.2021.]; ANO Drošības padomes 07.06.1967. rezolūcija 234(1967). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/234\(1967\)](https://undocs.org/S/RES/234(1967)) [aplūkota 14.02.2021.]; ANO Drošības padomes 09.06.1967. rezolūcija 235(1967). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/235\(1967\)](https://undocs.org/S/RES/235(1967)) [aplūkota 14.02.2021.].

³¹ ANO Drošības padomes 11.06.1967. rezolūcija 236(1967). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/236\(1967\)](https://undocs.org/S/RES/236(1967)) [aplūkota 14.02.2021.].

³² Turpat.

³³ ANO Drošības padomes 22.10.1973. rezolūcija 338(1973). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/338\(1973\)](https://undocs.org/S/RES/338(1973)) [aplūkota 14.02.2021.].

³⁴ ANO Drošības padomes 24.03.1968. rezolūcija 248(1968). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/248\(1968\)](https://undocs.org/S/RES/248(1968)) [aplūkota 14.02.2021.].

³⁵ Turpat.

³⁶ ANO Drošības padomes 24.04.1974. rezolūcija 347(1974). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/347\(1974\)](https://undocs.org/S/RES/347(1974)) [aplūkota 14.02.2021.].

³⁷ Zaum D. The Security Council, the General Assembly, and War: The Uniting for Peace Resolution. In: Lowe V. et al. (eds.). *The United Nations Security Council and War*. Oxford: Oxford University Press, 2008, p. 161.

³⁸ ANO Drošības padomes 01.04.1960. rezolūcija 134(1960), Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/134\(1960\)](https://undocs.org/S/RES/134(1960)) [aplūkota 14.02.2021.]; ANO Drošības padomes 07.08.1963. rezolūcija 181(1963). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/181\(1963\)](https://undocs.org/S/RES/181(1963)) [aplūkota 14.02.2021.].

³⁹ ANO Drošības padomes 07.08.1963. rezolūcija 181(1963). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/181\(1963\)](https://undocs.org/S/RES/181(1963)) [aplūkota 14.02.2021.].

⁴⁰ Turpat.

⁴¹ Turpat.

⁴² Cassese A. *International Law*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2005, p. 332.

6. Kipras jautājums, 1964

Sākot ar 1964. gadu, sakarā ar Turcijas intervenci Kiprā ANO Drošības padome ir dibinājusi un uzturējusi ANO miera uzturēšanas spēkus. Politiskais orgāns ir identificējis tādas valstu atbildības tiesību elementus kā starptautisko tiesību pārkāpums, pārkāpuma piedēvējamība valstij un pienākums pārtraukt prettiesiskās darbības.⁴³ ANO Drošības padome ir arī noteikusi politiskās prevencijas un restitūcijas pienākumu, kad tā ir aicinājusi visas puses sadarboties ar ANO spēkiem.⁴⁴

Arī 1974. gadā, kad notika konflikta eskalācija, ANO Drošības padomes prakse iemieto pienākumus pārtraukt starptautiski prettiesiskās darbības⁴⁵ un īstenot juridisko restitūciju.⁴⁶ Savukārt Grieķijai, Turcijai un Apvienotajai Karalistei tika uzlikts politiskās restitūcijas pienākums – stāties sarunās, lai atjaunotu mieru un Kipras konstitucionālo pārvaldību.⁴⁷

Lai arī tiesību doktrīnā tiek vērtēts tas, ka Ziemeļkipras gadījums kvalificējams kā “apdraudējums mieram” (it īpaši attiecībā uz rezolūciju 353(1974)),⁴⁸ kas uzskatāms par politisku jēdzienu, juridiski ANO Drošības padome ir konstatējusi visus galvenos valstu atbildības tiesību elementus.

7. Dienvidrodēzijas jautājums, 1965

Dienvidrodēzijas rasistu minoritātes režīmu, kas ir proklamējis neatkarību šajā valstī, ANO Drošības padome ir politiski nosodījusi.⁴⁹ Politiskais orgāns arī ir noteicis par pienākumu visām valstīm neatzīt *jus cogens* normu pārkāpumus un nesniegt pārkāpējai valstij jebkādu palīdzību.⁵⁰ Papildus minētajam ANO Drošības padome ir noteikusi konkrētus Dienvidrodēzijas politiskās atbildības īstenošanas pasākumus – ieviesusi sankcijas un embargo,⁵¹ kā arī aicinājusi visas valstis izbeigt ekonomiskās attiecības ar Dienvidrodēziju.⁵²

⁴³ ANO Drošības padomes 09.08.1964. rezolūcija 193(1964). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/193\(1964\)](https://undocs.org/S/RES/193(1964)) [aplūkota 14.02.2021.].

⁴⁴ Turpat.

⁴⁵ ANO Drošības padomes 20.07.1974. rezolūcija 353(1974). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/353\(1974\)](https://undocs.org/S/RES/353(1974)) [aplūkota 14.02.2021.].

⁴⁶ Turpat.

⁴⁷ Turpat.

⁴⁸ Dinstein Y. War, Aggression and Self-Defence. 4th ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, p. 293.

⁴⁹ ANO Drošības padomes 12.11.1965. rezolūcija 216(1965). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/216\(1965\)](https://undocs.org/S/RES/216(1965)) [aplūkota 14.02.2021.].

⁵⁰ Turpat.

⁵¹ ANO Drošības padomes 09.04.1966. rezolūcija 221(1966). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/221\(1966\)](https://undocs.org/S/RES/221(1966)) [aplūkota 14.02.2021.]; ANO Drošības padomes 16.12.1966. rezolūcija 232(1966). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/232\(1966\)](https://undocs.org/S/RES/232(1966)) [aplūkota 14.02.2021.]; ANO Drošības padomes 29.05.1968. rezolūcija 253(1968). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/253\(1968\)](https://undocs.org/S/RES/253(1968)) [aplūkota 14.02.2021.]; ANO Drošības padomes 18.03.1970. rezolūcija 277(1970). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/277\(1970\)](https://undocs.org/S/RES/277(1970)) [aplūkota 14.02.2021.]; ANO Drošības padomes 28.02.1972. rezolūcija 314(1972). Pieejama: <https://digitallibrary.un.org/record/90825?ln=en> [aplūkota 14.02.2021.].

⁵² ANO Drošības padomes 20.11.1965. rezolūcija 217(1965). Pieejama: [https://undocs.org/S/RES/217\(1965\)](https://undocs.org/S/RES/217(1965)) [aplūkota 14.02.2021.].

Arī šajā gadījumā, lai arī ANO Drošības padome kvalificēja minēto jautājumu kā “apdraudējumu mieram” (attiecībā uz rezolūciju 232(1966))⁵³, kā politisku jēdzienu, tā tomēr lietoja valstu atbildības tiesību jēdzienus, lai konstatētu prettiesiskā režīma atbildību.

Secinājumi

Pētījuma gaitā autore nonāca pie šādiem secinājumiem:

1. Valstu atbildības tiesības un ANO Drošības padomes prakse ir salīdzināmi režīmi tiktāl, ciktāl šis politiskais orgāns ievieš un īsteno valstu atbildību kā juridiski, tā arī politiski. Vērojama abu režīmu mijiedarbība.
2. ANO Drošības padomes rezolūcijas no 1945. līdz 1975. gadam satur tādas valstu atbildības elementus kā 1) starptautisko tiesību pārkāpums; 2) pārkāpuma piedēvējamība valstij; 3) apstākļi, kas izslēdz valsts atbildību; 4) restitūcijas pienākums.
3. Kā nozīmīgs elements ANO Drošības padomes rezolūcijās minams valstu atbildības elements, kas piemērojams jus cogens normu pārkāpumu gadījumos, kad starptautiskajai sabiedrībai ir pienākums neatzīt prettiesisko situāciju un nepalīdzēt to uzturēt. Šis svarīgais valstu atbildības tiesību princips ir konstatēts ANO Drošības padomes rezolūcijās, kas risina Ziemeļkorejas, Dienvidāfrikas un Dienvidrodēzijas situācijas.
4. Paralēli valstu atbildības tiesību principu veidošanai ANO Drošības padome savās rezolūcijās ir attīstījusi savu politisko valstu atbildības režīmu. Autore ir identificējusi tādas politiskās atbildības režīma elementus kā politiskā prevencija, politiskā restitūcija un politiskais nosodījums. Šie ir nepieciešamie elementi ANO Drošības padomes politiskās darbības īstenošanai.

⁵³ Dinstein Y. War, Aggression and Self-Defence. 4th ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, p. 293.